

Степанівна. – Тернопіль, 2008. – 245 с.

3. Державний архів Волинської області Ф. 70 оп. 1Спр. 193. Личное дело Сечковского Феликса, учителя рисования, труда, 1929.

4. Кульчицька О. Виховні елементи ручної праці / Ольга Кульчицька // Просвіта. – 1993. – Вип. 27 (121). – С. 5.

5. Кульчицька О. Витримки із записника / Ольга Кульчицька // Просвіта. – 1993. – Вип. 27 (121). – С. 5.

6. Кульчицька О. Як виховувати дітей / Ольга Кульчицька // Просвіта. – 1993. – Вип. 27 (121). – С. 4.

7. Художньо-меморіальний музей Олени Кульчи-

цької, м. Львів.

8. А 3980/г 10. Кульчицька О. Авторські нотатки про плани навчання рисунків для народних шкіл, укладені д-ром Мірчуком, 2 арк.

9. Б 431 – б/1. Кульчицька О. Розвиток естетичної вразливості у дітей, 2 арк.

10. Любицька Р. Національна течія у міському костюмі Галичини / Роксолана Любицька // Вісник Львівської академії мистецтв. – Львів, 2002. – Вип. 13. – С. 179–191.

11. Лащук Ю. Народне мистецтво українського Полісся / Ю. Лащук. – Львів : Каменяр, 1992. – 136 с.

Подано до редакції 11.03.13

УДК: 377.6.001.76:372

Л. А. Машкіна

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкрито модель підготовки студентів до використання в дошкільних закладах інноваційних технологій з такими складовими як змістовна, технологічна і оціночно-результативна, розкриті основні параметри інноваційної компетентності студентів та етапи впровадження інновацій.

Ключові слова: інноваційні технології, дошкільні заклади, інноваційна компетентність студентів, модель.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні, зокрема її дошкільної ланки, характерною є тенденція розвитку інноваційних процесів. Це обумовлено докорінними перетвореннями, що відбуваються у нашому суспільстві: зміцненням державності, демократизацією соціальних інституцій, переходом до ринкової економіки. В ході творчої діяльності педагогів модернізується зміст, форми і методи виховання і навчання дітей, розробляються та апробуються нові освітні технології, з'являються різні моделі дошкільних закладів. Це потребує належної підготовки вихователів, але основні параметри такої підготовки ще недостатньо досліджені. Тому вищі навчальні заклади покликані не тільки забезпечити високий рівень професійних знань і умінь студентів-випускників, а й сформулювати творчу активність педагога нового типу, здатного до самовдосконалення, дослідницької та інноваційної діяльності[5].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає мінімально достатній та необхідний дитині перших семи років життя рівень компетентності, що забезпечує її нормальне функціонування в навколишньому середовищі (А.М.Богуш, Е.С.Вільчковський, О.Л.Кононко, Т.І.Поніманська, З.П.Плохій та ін.). Це елементарні знання, уявлення, практичні уміння та навички, які гарантують дитині адаптацію до життя, здатність орієнтуватися в ньому. Як державний стандарт, базовий компонент спрямовує зміст основних навчально-виховних програм на організацію розвивального середовища, підвищення професійного рівня

майбутніх фахівців з тим, щоб вони могли кваліфіковано ознайомити дітей з усіма освітніми лініями, використовуючи нові освітні технології[4].

Сьогодні ми звертаємося до теорії і практики видатних вітчизняних педагогів не лише на загальнометодологічному теоретичному рівні, а й на рівні конкретних технологій, які можуть допомогти вирішити завдання дошкільної освіти (С.Ф.Русова, В.О. Сухомлинський та ін.). Педагоги творчо використовують авторську систему фізичного виховання М.Єфименка; методіку навчання дітей грамоти та лічби з 2-х років М.Зайцева; набуває широкого застосування теорія розв'язання винахідницьких завдань, впроваджуються педагогічні зарубіжні системи, які донедавна не використовувались у вітчизняній педагогіці (М. Монтесорі, Р.Штейнер).

Такі процеси вимагають відповідного кадрового забезпечення, а саме: підготовки педагогів-професіоналів нової формації з конкурентно-придатним рівнем кваліфікації, які мають відповідну культуру, розуміються на тенденціях, напрямках і системах сучасної педагогіки, здатні до творчої пошукової та дослідницької діяльності, вміло використовують інноваційні педагогічні технології.

Аналіз досліджень і публікацій. Для нашої роботи важливими є висновки наукових досліджень у галузі філософії освіти (С.У.Гончаренко, І.А.Зязюн, В.Г.Кремень); методології педагогічної інноватики (В.П.Беспалько, М.С.Бургін, Л.І.Даниленко, І.П. Підласий, М.М.Поташник, Н.Р.Юсуфбекова та ін.); зв'язку педагогічної науки і новаторської діяльності

творчих педагогів (В.І.Журавльов, В.В. Краєвський, С.О.Сисоєва, В.М.Полонський); стратегії педагогічних інновацій (В.Ф.Паламарчук, П.Г. Щедровицький); проблеми підготовки вчителя до інноваційної діяльності в умовах навчання у ВНЗ (Л.С.Подимова, В.О.Сластьонін, Л.І.Стеценко, І.І.Циркун та ін.) та післядипломної освіти (В.І.Бондар, О.Г.Козлова, В.І.Маслов, К.В.Макагон) [1].

Науковці також стверджують, що стратегічним напрямком реформування національної освіти є впровадження інноваційних педагогічних технологій, і орієнтиром тут є теоретична модель "інноваційної людини", що випробувана за кордоном[3].

В останньому десятиріччі в розвинених країнах світу змінюється характер навчання у ВНЗ в контексті глобальних освітніх тенденцій, які отримали назву "мегатенденцій". Відомий дослідник проблем зарубіжної педагогіки М.В.Кларін до них відносить: безперервність освіти як нову якість та її масовий характер; значущість освіти як для індивіда, так і суспільства; спрямованість на активне засвоєння людиною способів пізнавальної діяльності; орієнтацію освітнього процесу на запити та потреби особистості; особистісно-зорієнтоване навчання студента, створення умов для його саморозкриття[2].

Особливістю сучасного навчання за кордоном є підготовка студентів до активного освоєння ситуації соціальних змін. Ці освітні орієнтири визнані міжнародною спільнотою як провідні в програмах ЮНЕСКО, де діє спеціальний центр педагогічних інновацій для розвитку освіти.

До цих типів навчання М.В. Кларін відносить підтримуюче та інноваційне навчання. Підтримуюче навчання має на меті відтворення окремої культури, соціального досвіду, соціальної системи. Саме такий тип навчання є традиційним для дошкільної, шкільної та вищої освіти. Інноваційне ж навчання спрямоване на внесення суттєвих змін в існуючу культуру, соціальне середовище, стимулюючи при цьому активність при виникненні проблемних ситуацій як перед окремою людиною, так і перед суспільством. Таке навчання повинне підготувати студентів до використання методів прогнозування, моделювання і проектування в житті і професійній діяльності[2].

Сучасна вітчизняна та зарубіжна дидактика сьогодні найбільше орієнтується на інноваційне навчання, хоча у практиці навчальних закладів переважає підтримуючий тип навчання. Ця невідповідність, на думку соціологів та педагогів (М.В.Кларін, А.І. Пригожин, С.Д.Поляков), багато в чому пояснює невідповідність суспільства до зіткнення з новими ситуаціями в соціальному житті, невміння своєчасно реагувати на політичні, економічні, екологічні та інші проблеми. Таким чином, інноваційність відносять не тільки до дидактичної структури навчання, а й до його соціально значущих результатів. А це зумовлює необхідність переходу до інноваційності в навчанні на всіх рівнях освіти, починаючи з дошкільної[5].

Мета статті – представити модель підготовки студентів до впровадження інноваційних технологій в дошкільних закладах та окреслити основні параметри інноваційної компетентності майбутніх вихователів.

Вклад основного матеріалу. Модернізація дошкільної освіти в Україні вимагає втілення інновацій в практику роботи з дітьми. Майбутні вихователі повинні вміти працювати в ринкових умовах, розуміти, що тільки високий професіоналізм, творчість, ініціатива, здатність використовувати інноваційні педагогічні технології допоможуть їм знайти своє місце і самореалізуватися в обраній професії. Низький рівень підготовленості випускників до цієї роботи свідчить про важливість спеціальної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до використання інноваційних педагогічних технологій.

Аналіз наукової літератури з проблем моделювання (Ю.А. Лавріков, О.Е. Смирнова, І.І. Сігов, В.О. Маркелова та ін.) дав нам змогу розробити орієнтовну модель підготовки студентів до використання інноваційних педагогічних технологій в дошкільних закладах. Більшість учених розуміють під моделлю підготовки фахівця описовий аналог його діяльності, щоб краще уявити її, перевірити правильність своїх уявлень і передбачити результати тих чи інших дій. Таке розуміння не суперечить філософському визначенню моделювання як відтворення характеристик деякого об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для їх вивчення[3].

Модель підготовки студентів ВНЗ до використання інноваційних технологій в дошкільних закладах ми розглядаємо як поданий у словесній формі структурно-функціональний аналог, в якому закладено механізм цієї підготовки. Дана модель включає в себе три складові: змістовну, технологічну, результативно-оціночну. Змістова складова розкриває сутність структурних компонентів компетентності студентів у використанні інноваційних педагогічних технологій як основної характеристики підготовки майбутніх фахівців до їх впровадження. Вищеназвана компетентність розглядається нами як система мотивів, знань, умінь та навичок, особистісних якостей, що забезпечують ефективність використання сучасних педагогічних інновацій в роботі з дошкільниками. За своєю структурою компетентність є складним, багатоаспектним особистісним утворенням з такими функціонально пов'язаними між собою та взаємозумовленими компонентами:

- поінформованість про інноваційні педагогічні технології;
- грамотність у володінні змістом та методикою інноваційних педагогічних технологій;
- культура використання педагогічних інновацій в навчально-виховній роботі з дітьми;
- особистісна позиція студента-випускника щодо необхідності використання інноваційних педагогічних технологій[3].

Друга складова моделі (технологічна) розкриває

шляхи та джерела розвитку і становлення компетентності студентів у використанні інноваційних педагогічних технологій і включає відповідні методичні рекомендації щодо формування:

- поінформованість про інноваційні педагогічні технології через організацію нових форм навчальних занять (рекламно-інформаційних, ілюстративно-лекційних тощо), вивчення спеціальної літератури, використання мережі Інтернет;

- грамотність у володінні змістом і методикою інноваційних педагогічних технологій через введення спецкурсу "Інноваційні педагогічні технології" та вивчення психолого-педагогічних дисциплін, спрямованих на використання нововведень;

- культура впровадження інновацій через самостійну апробацію їх студентами на педагогічній практиці;

- особистісна позиція студентів-випускників, яка формується в результаті самостійної позааудиторної діяльності з поглибленого вивчення сутності інноваційних педагогічних технологій та передових методик їх впровадження.

Третя складова моделі (результативно-оціночна) відповідає на запитання, як реалізуються знання і вміння студентів під час використання інноваційних педагогічних технологій. Це – створення студентами індивідуальних банків інноваційних педагогічних технологій, засвоєння змісту програми спецкурсу, набуття навичок у застосуванні інновацій в навчально-виховній роботі з дошкільниками, участь у науково-практичних та науково-методичних конференціях, семінарах, виконання курсових, дипломних робіт [3].

Проектування підготовки студентів на використання інноваційних педагогічних технологій в контексті їх майбутньої професійної діяльності вимагає конкретизації очікуваних результатів цього процесу, які полягають в готовності майбутнього вихователя дітей дошкільного віку до свідомого використання цих технологій у власній педагогічній діяльності. Крім того, важливим результатом такої підготовки майбутніх фахівців є формування в них готовності до безперервної самоосвіти з проблем вивчення та використання інноваційних педагогічних технологій, з метою забезпечення вихованості дітей дошкільного віку.

Звернемо увагу на ще один аспект проблеми: втілення нових педагогічних технологій – справа надзвичайно важка. Вона потребує серйозного наукового підходу, тому мова може йти про використання лише елементів інновацій. Ми вважаємо за необхідне орієнтувати студентів на дотримання таких рекомендацій:

- досконало розібратися в конкретній інноваційній педагогічній технології й прийняти її особисто;

- зважити на доцільність використання її елементів в роботі з дітьми;

- подбати про створення в дошкільному закладі розвиваючого середовища (комплекти дидактичних засобів, матеріальні умови роботи).

Спираючись на психолого-педагогічну літературу, досвід роботи сучасних дошкільних закладів бли-

зького і далекого зарубіжжя, а також досвід практичного впровадження педагогічних інновацій в області, можна запропонувати студентам 5-го курсу, особливо обдарованим, творчим, зацікавленим особам, один із варіантів розробки і впровадження інновацій за такими етапами: 1 – аналітичний; 2 – підготовчий; 3 – діагностичний; 4 – практичний; 5 – узагальнюючий [1].

1 – аналітичний. Аналізується психолого-педагогічна література та практика реалізації і впровадження інновацій. Складається цільова комплексна програма діяльності конкретного дошкільного закладу (групи), створюється банк даних з педагогічних технологій, опрацьовуються і апробуються діагностичні методики, спрямовані на визначення потенційних можливостей дітей. На даному етапі слід провести діагностику підготовленості всього педагогічного колективу дошкільного закладу (групи) до роботи в нових умовах, провести соціологічні дослідження тестуванням, анкетуванням педагогічних працівників з метою з'ясувати їхній професійний рівень та організувати науково-методичну роботу з ними.

2 – підготовчий. Створюються умови для організації продуктивної праці педагогічного колективу дошкільного закладу (групи) для успішного розв'язання проблеми, виділяються основні аспекти роботи:

- розробка моделі розвитку інноваційних педагогічних технологій;
- написання, обґрунтування експерименту;
- розробка концепції діяльності.

Обов'язковою умовою роботи дошкільного закладу на даному етапі повинно бути створення творчих динамічних груп з розробки і впровадження інноваційних програм.

3 – діагностичний. Вивчається готовність дошкільного закладу (групи) до реалізації експерименту. Проводиться повторна психолого-педагогічна діагностика:

- розвиток пізнавальних можливостей і здібностей дітей;
- розвиток творчого та професійного потенціалу вихователів;
- професійна компетентність і готовність керівників до впровадження інноваційних технологій.

Виявляються можливості даного дошкільного закладу (групи) для переходу до нової моделі, а також проводяться корекційні дії згідно з результатами діагностичного етапу. Вихователі продовжують вивчати інноваційні методи.

4 – практичний. В практику роботу дошкільного закладу (групи) впроваджується інноваційна педагогічна технологія. Проведення констатуючих зрізів, контроль та корекція досліджуваних процесів. На даному етапі слід створювати розвивальне педагогічне середовище.

5 – узагальнюючий. Узагальнюються результати впровадження нових технологій. Це той етап, коли вихователі самі розпочинають впроваджувати нові, оригінальні форми та методи, аналізують досягнуте та його оцінюють об'єктивно [3].

Висновки. Таким чином, питання формування інноваційного потенціалу нації висувається на рівень пріоритетних соціальних та гуманітарних проблем. Модель підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до використання інноваційних технологій в дошкільних закладах охоплює змістовну, технологічну та оціночно-результативну складові, кожна з яких забезпечується відповідним наповненням. Так, змістова складова розкриває сутність компетентності студентів щодо використання інноваційних педагогічних технологій та розглядає параметри поінформованості, культури, особистої позиції студентів-випускників щодо впровадження педагогічних інновацій.

Технологічна складова дає інформацію про шляхи та джерела формування складових компетентності; результативно-оціночна – про результати підготовки студентів до використання інноваційних педагогічних технологій в дошкільних закладах.

Перспективи подальшого розвитку у даному напрямі. Перспективи подальших розвідок щодо підготовки студентів до впровадження інноваційних технологій в дошкільних закладах ми вбачаємо у створенні науково-методичного забезпечення моделі такої підготовки, у розробці інноваційних програм педагогічної практики та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник] / І.М. Дичківська – К.: Академвидав., 2004.-352с.
2. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике / М.В.Кларин – Рига: НПЦ "Эксперимент", 1995. – 176 с.
3. Машкіна Л.А. Підготовка студентів до впровадження педагогічних інновацій в дошкільних закладах: Монографія / Л.А. Машкіна – Хмельницький:

ТОВ НВП "Еврика", 2004. – 204с.

4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посібник] / Т.І. Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – 456с.

5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: [уч. пособие] / Г.К. Селевко – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.

Подано до редакції 22.02.13